

גישת הלומד במכוונות עצמית

כיצד ללמד את הלומד להיות עצמאי?



19 אפריל, 2020
מחבר: גיא אורן

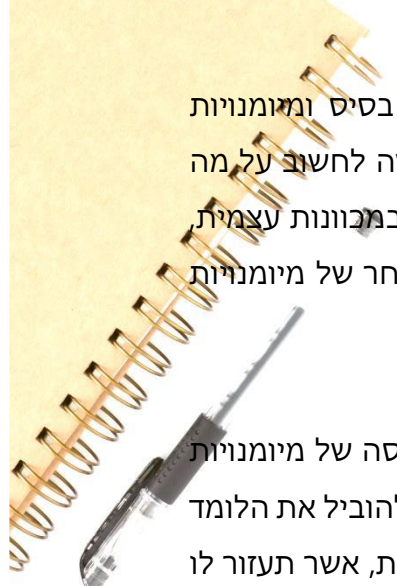


גישת הלומד במכוונות עצמית

כיצד ללמד את הלומד להיות עצמאי?

מאפייני הלומד במכוונות עצמית:

כיצד צריכה להיראות ההכשרה של הלומד במכוונות עצמית? עם מה מתחילים? כיצד מעריכים?



יש המון מיומנויות למידה, כולן חשובות ורובן בסיסיות, כלומר, אין מיומנויות בסיס ומיומנויות מתקדמות, וגם אם כן ניתן לפלח לסוגים אלו, בכל סוג יש כל כך הרבה, כך שקשה לחשוב על מה להתמקד קודם. דבר נוסף שמקשה על ההחלטה כיצד להוביל לומד להיות לומד במכוונות עצמית, הינו הצורך לתת מענה ללומדים רבים ושונים זה מזה, כאשר לכל אחד יש סט אחר של מיומנויות שבהן הוא חזק ואחרות שהוא אינו מיומן.

כדי לתת את המענה הטוב ביותר לקבוצת לומדים בו זמנית, יש לנטוש את התפיסה של מיומנויות והרגלי למידה ולהתמקד בגישה. כלומר, במקום לנסות ללמד מיומנויות למידה, יש להוביל את הלומד העצמאי לרכוש את הגישה הנכונה - את דרך המחשבה של הלומד במכוונות עצמית, אשר תעזור לו לרכוש מיומנויות לפי הצורך האוטנטי של הלמידה.

מה הכוונה גישה?

כמו שישנה חשיבה יזמית, כלומר ישנם אנשים שבאופיים הם יזמים, הם יכולים לראות את ההזדמנות היכן שאחרים פספסו אותה, משום שהחשיבה שלהם מכוילת בתודעה יזמית. לכן להיות לומד במכוונות עצמית זוהי תודעה - דרך חשיבה שניתן לפתח ולאמץ, כיצד לגשת ולפתור בעיות, להתמודד עם אתגרים, לצאת למסע של חקר, לצלול לעומק הלמידה ולרוץ ריצת מרתון של פרויקט ארוך טווח.

מה נדרש כדי לאמץ את גישת הלומד במכוונות עצמית? לגישה זו קוראים **כימי"ה!**

- **כבוד:**

לומד במכוונות עצמית מכבד את הלמידה והלומדים סביבו, הוא מצויד ביכולת אינטליגנציה רגשית וחברתית- הוא חבר בצוות ומבין את תפקיד היחיד בצוות. בנוסף יש בו יושרה לגבי החזקות שלו והיכולת להיות מודע לחולשות ולמקומות שלו כלומד שעליו לשפר. הוא בעל שליטה עצמית, מתוך כבוד לעצמו, למורים ולחברים שלו, הוא הוגן ובעל ענווה ומסוגל להשהות את ההחלטות שלו, לטובת עצמו והכלל.

- **יוזמה:**

הלומד במכוונות עצמית נמצא כל העת במצב חיפוש, סקרנות ופליאה. בכל דבר שהוא עוסק בו, הוא מחפש לראות מה הוא יכול ללמוד מזה. מצב תודעה שמאמין כי למידה מתמדת היא מפתח לאושר, לזרימה, מצב תודעה שמבין שמה שהיה טוב לאתמול, לא מספיק טוב היום, כזה שמבין כי כל רגע ניתן למצוא את האתגר הבא שיוביל ללמידה. כדי ללמוד חייבים לצאת מאזור הנוחות, דבר הנוגד לחשיבה ההישרדותית של המוח המבקש להגן מפני סכנות ואי ודאות, לכן כל יציאה ללמידה היא יציאה מאזור מוגן לאיזור של אי ודאות. הלומד העצמאי היחם חייב להיות אמיץ ובעל תעוזה והתמדה במהלך החיפושים והחקר.

- **מחשבה גמישה:**

גמישות הינה דרך חשיבה שעוזרת בתחומים רבים של הלמידה במשימות אישיות וצוותיות: היכולת לחשוב בצורה משוחררת ולמצוא פתרונות אחרים, יכולת לתקשר עם סוגים שונים של אנשים ולהתאים את סגנון התקשורת עם כל חבר צוות, הכלה של חברי צוות מתרבויות אחרות הכוללות נורמות ודפוסי חשיבה אחרים, להיות פתוח ומוכן ללמידה מתוך הבנת הסיטואציה המשתנה, היכולת להעביר מסרים בבהירות ופשטות, לדעת לתת לעצמך משוב בעזרת חשיבה ביקורתית ומודעות עצמית, יכולת ניתוח של נתונים עם ראש פתוח להצלבת מידע לא שגרתית ובכך לבנות ידע חדש.

- יצירתיות:

להיות לומד במכוונות עצמית משמע לפתח חשיבה יצירתית הכוללת מסוגלות לראות דברים מנקודות מבט שונות, פרספקטיבה המובילה לפתרונות "מחוץ לקופסה", כושר המצאה הנובע מאותנטיות וחיבור לחזקות היצירתיות של הנפש- אהבה, הערכת היופי, הומור וכד'. הלומד העצמאי הוא בעל שאיפה ליצירת ידע חדש, הנובע מהנרטיב האישי, מהמצוקות והחלומות, מהמימוש העצמי והביטוי האישי לחוויות של סיטואציות, חפצים, אינטראקציות ותהליכים.

- התלהבות:

להיות לומד במכוונות עצמית הכוונה לאהבת הלמידה. מנוע בעירה בלתי פוסק ללמידה והשגת יעדים חדשים מתוך התפתחות מתמדת. תפיסה אופטימית וחיובית לחיים, כזו שמגיעה עם ניצוץ ואור בעיניים, מחפשת לעסוק בטוב ולהפיק את המיטב מכל רגע של למידה. ההתלהבות היא גם כוללת פרגון ללומדים אחרים וחיפוש כיצד להתלהב מההצעות של אחרים ולהתחבר לעשייה של אחרים, מתוך עבודת צוות ושאיפה להקשבה לאחר ויצירת סינרגיה.

מסגרת הלמידה ההתנסותית -

דרך ההוראה וההנחייה שתוביל להכשרת הלומד העצמאי:

ישנן מספר רב של מתודות הוראה המאפשרות למורה להוביל את הלומד ללמידה עצמאית,

אולם המשותף לכל המתודות האלו הוא התפיסה שהלמידה מבוססת התנסות של הלומד. כלומר הלומד הוא אקטיבי, חייב לפעול כדי שתתרחש למידה. זוהי גישה שבה המורים נמנעים מללמד את הלומד ולהעביר לו את החומר, אלא על הלומד להתנסות, לחוות על בשרו את תהליך הלמידה. אוסף חוויות והתנסויות אלו יובילו אותו לאמץ את גישת הלומד העצמאי- כימי"ה.

מדובר בגישה שהלומד ירכוש לעצמו באמצעות אסטרטגיות רבות ומגוונות לאורך שנות לימודיו. בכל שלב בדיאלוג עם המורה, על הלומד למקם את עצמו, להבין באיזה שלב הוא נמצא ומה השלב הבא לצורך שיפור הלמידה.

השיעורים הם רצף של התנסויות ואתגרים, אישיים או קבוצתיים, שהלומד ינצל לרכישה של אסטרטגיות אלה. כל התנסות, גם אם היא אינה מסודרת, חשובה. שכן, בכל מקרה היא תהיה רלוונטית ותעזור ללומד. זוהי אינה למידה לינארית, שבה לומדים שכבה על גבי שכבה – אלא מציאת הזדמנויות ללמידה כל הזמן, קדימה ואחורה, ימינה ושמאלה. למידה כזאת היא מודל להתמודדות עם השינויים והכאוס, שממילא הם חלק בלתי נפרד מעולמנו.

כבוד	יזמה	מחשבה גמישה	יצירתיות	התלהבות
אמפתיה- היכולת לזהות את הרגשות של האחר	היכולת להתמיד	התמודדות עם שינויים בתוכנית	היכולת לדמיין	אהבת הלמידה וסקרנות
הבעת עמדה בצורה מכבדת	התמודדות עם אי הצלחה	גמישות והתאמת התכנון למציאות	היכולת להציע רעיון ולפתור בעיות	קביעת מטרות מאתגרות
היכולת לקבל את השונה	היכולת להאמין בעצמך להשיג את המטרות שקבעת	היכולת לחשוב חשיבה ביקורתית	היכולת להביע את עצמי במגוון אופנים	חשיבה אופטימית
היכולת לוותר	הקשבה וזיהוי צורך אותנטי	היכולת ליצור קשרים בין נושאים ורעיונות	היכולת לשאול שאלות מעניינות	התמקדות בעיקר, היכולת להתעלם מהסחות דעת
היכולת לעמוד על שלי	היכולת לצאת מאזור הנוחות ולהתמודד עם אתגר	היכולת לקבל משוב או לבצע רפלקציה עצמית	היכולת לחשוב מחוץ לקופסה	פרגון לרעיונות של אחרים
היכולת לסלוח	סקרנות ופליאה	יכולת להעביר מסרים בפשטות	חיבור לטבע שבי ולאנתנטיות	הקשבה לאחר והיכולת להתחבר לרעיונות של אחרים
היכולת לבצע מספר תפקידים בקבוצה	היכולת לקחת אחריות	היכולת לשמור על ראש פתוח ולרעיונות לא שגרתיים	היכולת לראות מנקודות מבט שונות	כח רצון
היכולת לווסת רגשות			חיבור לחזקות היצירתיות של הנפש	היכולת לשאול שאלות
היכולת ללמד וללמוד מאחרים			שאיפה ליצירת ידע חדש מתוך נרטיב אישי	
היכולת לאזן בין עמדותי לשל הקבוצה				
ישרה והוגנות				